

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

in abscondito Deus videat, & reddat in propatulo, *ἐν τῷ φανερώ*, & ut est in Syro *ܐܬܪܐ ܕܥܠܐ* Bigelia, hoc est, in totius mundi theatro in iudicio extremo. Qui vero in plateis orant, eos recepisse mercedem orationis, atque ita nihil in propatulo accepturos. Et quamquam illud: *Ἐν φανερώ*, in propatulo tempore Augustini & Hieronymi fuerit in Latinis, non in Græcis, & Hieronymus omiserit in versione Latinâ, nunc tamen est in plerisque Græcis, non Latinis, & Beza quoque fatur in vetustissimo Græco abesse. Testatur Franciscus Lucas vnum Parisiensem codicem habere, in *palam*, sed eum vel seruasse Scripturam veterem quam Hieronymus emendauit, vel Græco textui accommodatum fuisse. Quamquam vero hoc dematur, non tamen vis argumenti perit. Nam ut in elemosyna & ieiunio, ita in oratione est promissio mercedis.

Mendicando mere-
mur.

Deus enim
se debitore
constituit.

Oratio im-
petrat, &
meretur.

Respondendum igitur nos precando, mendicandoque à Domino reuera mereri. Quamuis enim mera & gratuita bonitate pollicitus sit, se exauditurum legitime mendicantes, tamen postquam id est præstitum, quod exegit, debitor est vi promissionis suæ. Oratio est gratiæ testificatio, ut est apud Augustinum Epistol. 105. At postquam oratum est, debitorem Deum constituit. Si enim homo homini gratuito promittat, se mendicanti elemosynam daturum, nemo ambigit eum fidelitate promissionis teneri, si aliter mendicari; neque definit esse gratia, quia gratis promissa est. Deus vero & gratis promisit, & orandi gratiam donauit. Non est sane absurdus Chrysostomus cuius est hæc nostra solutio. *Non ait donabit tibi: sed reddet, inquit. Debitorem tibi se quippe constituit, reque magno pro hoc etiam honore donauit.* Et paulo ante dixerat: *illi vero eam qua ab hominibus est, (mercedem) requireres, nequaquam ab illo merentur accipere, propter quem omnino nihil fecerunt. Tu vero misericordiam Dei cum admiratione considera, qui pro his quoque, qua à Deo rogantur, bonis mercedem se daturum pollicetur.* Oratio igitur meritum habet in gratia & promissione Dei fundatum: nam & impetrat, quod recte petit, & peculiare præmium, tanquam opus sanctum, accipit.

VERSUS 7.

Orantes autem nolite multum loqui,
sicut ethnici, putant enim quod in
multiloquio suo exaudiantur.

QUESTIO I.

Quodnam multiloquium orationis pro-
hibeatur?

Βαττο-
λογία.

Battitres.

§. 1. Quid noster verit, Nolite multum loqui, Græcè est; *μη βαττολογήετε*, non battologabitis. Constat autè Christum eo verbo vsum non esse, quid enim illi cum Batro? In Syro est *ܐܬܪܐ ܕܥܠܐ* Mustitantes, *ܐܬܪܐ* est obturare, obmutescere, perforare vilipendere, & in piel *ܐܬܪܐ* batbutire, mustitare, ut qui tremunt, nam & timere significat. Id Græcus expressit verbo *Βαττολογία*, vel à Batro poeta, qui in hymnis deorum quos composuit inutili repetitione vltus, deridiculo fuit, vel putat Suidas, vel à Batro Cyrenarum Principe, cuius balbuties in Proverbium abiit. Aut sanè à rustico Nelei filio, equarum custode, quem fabellæ iuue Mercurio promississe silentium turti; deinde eidem alia forma occurrenti, prodidiisse.

At senior postquam est mei cetera geminat, sub illis
Montibus, inquit erant; & erant sub montibus illis:
Risit Atlantiades; & me mihi perfide prodidi:
Me mihi prodidi: ait.

Qua ex te apparet notari proprie eiusdem rei inutili repetitionem: Christus generatim de multiloquio, seu *πολυλογία* loquitur, quæ sine Battica repetitione esse potest. Putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur.

§. 2. Battologiam & polylogiam Ecclesiæ Catholice omnino iniuriose obiciunt seclarii pietatis & devotionis irrisores. Ita Piscator in Obseruat. post Bullingerum, Bezam, Caluini alios. In precibus, inquit, cauenda est ambitiosa ostentatio, & battologia, seu inanis multorum verborum dilaceratio, aut demurmuratio: ac imprimis opinio meriti, quasi scilicet preces à Deo exaudiantur propter illam verborum multiplicationem. Quæ vitia omnia in papæ ture regnant.

Illyricus etiam fingit, nos fidere orationibus, his quasi ex opere operato aliquid conferant.

§. 3. Nos primo loco statuimus non reprehendi longas orationes, neque eas, quæ eandem rem sæpius repetunt. Christus totas noctes orauit. Luc. 18. vers. 1. orationes. 1. Thessal. 5. vers. 17. Coloss. 4. 2. imperantur orationes perpetuæ; sic Anna prophetissa non recedebat de templo. Luc. 3. Quin in veteri templo, si ordinem sacerdotum & Leuitarum canentium spectemus, longissimas orationes fuisse perspicuum fiet. Quin historia actuum Apostolorum ostendit fideles in oratione fuisse perseverantes. Adeo vero orationi instabant fideles vt inde orati sint Massaliani, siue *μασσαλιται*, qui semper orandum docebant. Epiphani. hæc. 80. Et tales erant de quibus Augustinus de hæresibus videtur. meminit cap. 7. Monachi in Africa. & lib. 2. retract. capit. 1. Improbè quid in illi, & ignauè, sed tamen ex orationis, quæ apud fideles in vfu fuit, assiduitate, prætextum nequitie suæ quærebant.

§. 3. Cum ergo à nobis quærunt, vbi sint rosaria, & breuiaria, & horæ canonice? Respondendum est Beza, similibusque calumniatoribus, in templo olim Salomonio breuiaria inchoata, nunc perfecta; rosationum quoque angelos esse auctores, in his nos hoc conari, vt semper oremus, & nunquam deficiamus. Noctes & dies, non solidos, sed constituta tempora orationi impendere, vt quantum humana infirmitas patitur, cura quoque corpori necessaria, sumus in oratione perseverantes.

Non enim prolixas orationes culpauit, qui noctes in oratione posuit, sed aliunde vitiatas. Perin- Cuius rei uallata itaque horarum oramus, vt illis ipsis rerum varietatibus signis nos ipsos admoneamus, quantumque in hoc seruandis desiderio profecerimus, nobis ipsis innotescamus, & ad hoc agendum nos ipsos acius excitemus. Quæ cum ita sint, inquit Augustinus Ep. 121. cap. 10. etiam cum diu orare vacat, id est, cum alia bonarum & necessariarum actionum non impediuntur officia, quamuis & in eis, vt dixi, desiderio illo semper orandum sit, non est improbum nec inutile. Neque enim vt nonnulli putant hoc est orare in multiloquio, si diutius oretur. Aliud est sermo multus, aliud diuturnus affectus. Nam & de ipso Domino scriptum est, quod pernoctauerit inorando, & quod prolixius orauerit: vbi quid aliud quam nobis praebebat exemplum, in tempore precator opportunus, cum Patre exauditor æternus.

§. 4. Quid igitur Christus prohibet? Non longam orationem, non crebram eiusdem rei repetitionem: Verum Ethnicam battologiam & polylogiam; sicut inquit Ethnici faciunt, quos Syrus vocat *ܐܬܪܐ ܕܥܠܐ* Canphe, profanos. In Gentilium orationibus varii errores erant. Nam primò Diis suis necessitates suas explicandas arbitrabantur, ideo & longas, & elegan-

res omnes nec componebant, ut apparet apud Cice-
ronem in cum Veritas actiones concludit. Quin non
potebant se nec precatos, nisi myites aliquos verba
proferret.

Non audite Deos suos arbitrabantur, ideo Pro-
phetæ Baaliticis alius clamare iubentur, si forte Baal
dormiret, aut in dīnitorio ageret. Addebant & alia,
ut transirent altare, lanceolis se conciderent, 3. Reg.
18. vers. 27. Hinc tot cærimonie, effudit, reditus, or-
de, epodæ, quibus moueri Deos suspicabantur, ut
preces exaudirent. Porro Deos ignorare, & oc-
cupatos non posse audire preces, communis erat o-
pinio.

*Vlebat, opemque tuam frustra Phyllyrius heros
Despicere poscebat, nec iam rescindere magni
Iussa Iouis poterat, nec se rescindere posses,
Tunc aderas: Elim, Messenias, arua colebas.*

Vt in eadem fabella recitat Naso. Superstitionum
etiam Gentilium callentissimus Augustinus eandem
rationem attulit, iuber nos esse oratores, non narrato-
res. Et lib. 2. Serm. in monte gentium errores descri-
bit. Sicut, ait, hypocritarum est, præbere se spectandos in o-
ratione, quorum fructus est, placere hominibus; ita Ethnico-
rum, id est, gentium in multiloquio suo se putare exaudiri. Et
revera omne multiloquium, à gentibus venit, qui exercenda
lingua potius quam mundando animo dant operam. Et hoc
nugatorij studij genus etiam ad Deum prece stectendum trans-
ferre conantur: arbitrantur Deum sicut hominem iudicem ver-
bis adduci in sententiam.

Idem ipse versus 8. indicat: Nolite ergo assimilari eis.
Scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis
eum. Quo non prohibet orationem, sed eam qua
Dei ignorans de causa nostra edoceri putatur. Si rei
ergo naturam pensemus, & Domini propositum; po-
tius concludemus repetitionem nobis mandari. Ete-
nim frequenter, orare, sine intermissione, & non desistere
præceptum est. Hic vero breuem orationis formam tra-
dit, qua semper uti optimum, & ob id ergo eandem i-
terare sanctissimum est, si enim noctem in oratione
transigere quispiam statuerit, quis est ille, qui veteret

perfluis agere verbis. Multum autem precari, est ad
eum quem precamur diurna & pia cordis excitatione
pullare. Nam plerumque hoc negotium plus gemitu
quam sermonibus perficitur. Et iterum non est
improbum, inquit, vel inutile, cum vacat, orare pro-
lixius. Nam de ipso Domino nostro scriptum est,
quod pernoctarit in orando, quod prolixius o-
rauerit: ubi quid aliud quam nobis præbebat exemplum? Ad
Probam Epistola 121. Quod si quis nauicam ex proli-
xitate ortu senserit, intersperet paululum, & ad la-
bores honestaq; studia redat, deinde vero animum
denuo tentet: ut si non prolixè, saltem creberrime
orare liceat.]

Notauit, & D. Basilius aliam etiam Polylogiam
cum res externas, & aliquando nocituras nimia solli-
citudine rogantur, in moral. Regum 56. cap. 3. & 7. &
de Basilicorum in τῷ φησὶν αὐτῶν, &c. Non oportere
Bartolegare in rerum corruptibilibus & temporalium
postulationibus. Vereor ut crebro id fiat, dum o-
pes, honores, aliaque petuntur, quod si accedat et-
iam polylogia, studiumque Deo persuadendi, id viri-
le esse nobis, iam plane profana oratio fuerit. Qua-
lem describit Ouidius lib. 2. Metam. in Sole & Phaë-
tonte:

*Finierat monitus: dictis tamen iller pugnat,
Proposuit premit flagratq; cupidine currit.*

§. 6. Absit ergo ab oratione multa locutio, sed multa sit o-
ratio non desit multa precatio: si feruens perseuerat in ra-
tione, est sentio. Itaque non est precatio, sed irritio, cum vel pauca locu-
tione timore suas sine attentione demurmurat, vel in
templo reboat; qui enim ipse se non audit, in a-
lia effusus, quomodo cum Deus audit? Qua de re
lib. 6. politiorum à me satis actum est, quo lectorem
remitto.

Deniq; hoc censigno totam hanc controuersiam
documentis. Diu multumque orat, qui magno orat. Vera ora-
tione con-
tuitu orat: quod si intra conelane se recipit, ut so-
lutiones.
lure orare videatur in abscondito, cubiculum illi fo-
tum est.

VERSUS 8.

*Nolite ergo assimilari eis. Scit enim
Pater vester quid opus sit vobis,
antequam petatis eum.*

QUESTIO I.

Cur Deum oremus omnia scientem?

§. 1. Proposita est à sancto Chrysostomo homil.
19. ab Epistola 121. ad Probam questio, bre-
uiterque decisa. Nobis verba necessaria sunt, qui-
bus commoneamur, & inspicimus quid petamus.
Grauissimè vero Sermo in monte lib. 2. Si verba
multa ad id proferuntur, ut instruatur & doceatur igna-
rus, quid eis opus est ad rerum omnium cognitorem, cui
omnia qua sunt eo ipso quo sunt loquuntur, seseque indi-
cant facta: & ea qua futura sunt eius artem sapientiam-
que non latent, in qua sunt & qua transferunt, & qua
transitura sunt omnia, presentia & non transeuntia: Sed
quoniam quamuis pauca tamen verba & ipse dicturus est,
quibus nos doceat orare, quare potest cur vel his verbis
pauca opus sit ad eum, quia scit omnia antequam fiant,
& no-

Thom. Cant.
in
+ Evangelia
C. VI
18